

Nr 54.

Ankom till Riksdagens kansli den 8 april 1910 kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af områden från förra trumpetarboställena Rällinge nr 1 och 2 jämte Rällinge nr 3, en utjord, i Södermanlands län.

(1:a A.)

I en till Riksdagen aflåten, till jordbruksutskottet för förberedande granskning hänvisad proposition, nr 112, af den 18 mars 1910, har Kungl. Maj:t, under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen medgifva, dels att ett å en i statsrådsprotokollet omnämnd karta med litt. A betecknad område eller lägenheten Lilla Höglunda må, med undantag af en å kartan angifven, öfver området ledande väg, enligt kungl. kungörelsen den 31 december 1909 angående förändrade grunder för åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att förvärfva egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar och med iakttagande af de i kungl. brefvet till domänstyrelsen samma dag i fråga om tillämpningen af berörda grunder m. m. meddelade närmare bestämmelser, från förra trumpetarbostället 1 mantal Rällinge nr 1 i Lunda socken af Södermanlands län upplåtas, dock att å området befintliga, innehafvaren tillhörande hus undantagas från upplåtelsen;

dels ock att ett med litt. B å kartan utmärkt område motsvarande en nyssnämnda hemman samt förra trumpetarbostället 1 mantal Rällinge nr 2 underlydande utjord, Rällinge nr 3, må å offentlig auktion under de i kungl. brefvet den 29 maj 1874 omförmälda villkor till den högstbjudande försälas med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1911.

I detta ärende har af departementschefen till förenämnda statsrådsprotokoll anförts följande:

»Vid en under år 1908 hållen uppskattningsförrättning för förnyad utarrendering från den 14 mars 1911 af förra trumpetarboställena 1 mantal Rällinge nr 1 och 1 mantal Rällinge nr 2 jämte Rällinge nr 3, en utjord, i Lunda socken af Södermanlands län, hvilken egendom lämnar 1,700 kronor i årligt arrende, hafva uppskattningsmännen väckt förslag om försäljning af lägenheter från egendomen.

Med anledning häraf har domänstyrelsen, under åberopande af 7:de punkten i nådiga skrifvelsen till styrelsen den 25 september 1896 angående bestämmelser att tjäna till efterrättelse i fråga om lägenheters upplåtande från kronans jordbruksdomäner, i underdånig skrifvelse den 8 oktober 1909 underställt detta ärende Kungl. Maj:ts nådiga pröfning och därvid öfverlämnat instrumentet öfver berörda uppskattningsförrättning och öfriga till ärendet hörande handlingar, däribland en af förste landtmätaren Herl. Rob. Linder år 1907 öfver egendomens inägor upprättad karta med beskrifning.

Af handlingarna i ärendet inhämtas, bland annat, följande.

Egendomen, som är belägen 0,5 mil från Stigtomta järnvägsstation och 2,2 mil från Nyköping, innehåller en sammanlagd areal af 200 hektar 90,9 ar.

Å egendomen finnes, bland annat, ett till egendomen insynadt torp, Lilla Höglunda, bebyggt med kronan tillhörande stuga med bod samt loge med fähus. Å torpet är belägen en gammal kroppåsstuga, kallad Anderslund, jämte några smärre uthus tillhöriga egendomens nuvarande arrendator C. E. Holmgren.

Uppskattningsmännen hafva föreslagit till afsöndring och försäljning nämnda torp med det område, som å kartan betecknas med litt. A, omfattande ägofigurerna nr 175—194 samt delar af ägofigurerna nr 197 och 202 med en areal af tillhoppa 4 hektar 96,7 ar, däraf 21,9 ar tomter, 2 hektar 29,4 ar åker, 2 hektar 29,7 ar afrösningsjord och 15,7 ar impediment, och hafva uppskattningsmännen ansett, att vid försäljningen borde undantagas de egendomens arrendator tillhöriga åbyggnaderna, därest arrendatorn ej tillerkändes rätt att lösa torplägenheten i sin helhet till det uppskattade saluvärdet, 2,550 kronor, däraf 1,370 kronor för växande skog.

Vidare hafva uppskattningsmännen tillstyrkt afsöndring och försäljning af en på mer än 0,6 mils afstånd från hufvudgården belägen obebbyggd utjord, kallad Skällstaängen, som å kartan betecknats med litt. B och omfattar ägofigurerna nr 210—217 med en areal af 3 hektar

51 ar, däraf 3 hektar 35,5 ar åker, och 15,5 ar äng. Denna utjord har saluvärderats till 2,700 kronor. Beträffande utjorden hafva uppskattningsmännen meddelat, att densamma vore särskildt utarrenderad för 140 kronor om året samt att den syntes vara mycket begärlig för kringboende att förvärfva. Emellertid saknades å utjorden lämplig byggnadsplats för bildandet af eget hem och jorden ställde sig jämväl för dyr för sådant ändamål.

Sedan domänintendenten i länet i särskildt yttrande förklarar sig anse, att, därest egendomens nuvarande arrendator, ofvannämnde Holmgren, medgäfvos rätt till sig lösa torpet Lilla Höglunda, detta torp skulle komma att utgöra allenast ett annex till hufvudgården och icke blifva något »eget hem», har Kungl. Maj:ts befallningshafvande uttalat såsom sin åsikt, att hembud af Lilla Höglunda till arrendatorn Holmgren icke borde äga rum. Mot uppskattningsmännens förslag i öfrigt har Kungl. Maj:ts befallningshafvande icke haft något att erinra.

Af den i ärendet förebragta utredningen framgår vidare, att det å kartan med litt. A betecknade området, eller torpet Lilla Höglunda, helt och hållet tillhör hemmanet Rällinge nr 1, att det med litt. B utmärkta området motsvarar ofvan oförmälda Rällinge nr 3, en utjord, att denna utjord finnes i kronans jordebok upptagen såsom en själfständig fastighet samt att densamma genom behörigen fastställt skifte fördelats mellan hemmanen Rällinge nr 1 och 2.

På gifven anledning har Kungl. Maj:ts befallningshafvande i skrifvelse till domänstyrelsen den 15 mars 1909 meddelat, att den med nr 202 å kartan betecknade ägofiguren utgjordes af allmän väg, i följd hvaraf den del af nämnda ägofigur, som fölle inom det föreslagna området för lägenheten litt. A och som enligt kartebeskrifningen innefattade 15 ar, borde vid denna lägenhets försäljning undantagas.

Domänstyrelsen har, med instämmande i hvad Kungl. Maj:ts befallningshafvande i ärendet yttrat, hemställt, att ifrågavarande med litt. A och B betecknade områden, eller torpet Lilla Höglunda samt Rällinge nr 3, en utjord, måtte, det förra dock med undantag af den genom området ledande vägen, hvart för sig från egendomen upplätas med tillägg beträffande lägenheten litt. A, att de därstädes befintliga, innehafvaren tillhörande hus ej skulle ingå i försäljningen.

För egen del har jag, som anser hembud till egendomens nuvarande arrendator af det med litt. A betecknade området eller lägenheten Lilla Höglunda ej böra ske, icke något att erinra mot domänstyrelsens förslag i fråga om denna lägenhet. Ej heller har jag något att invända

emot försäljning af lägenheten litt. B, motsvarande utjorden Rällinge nr 3. Af det i ärendet företedda uppskattningsinstrumentet framgår emellertid, att nämnda utjord icke lämpar sig för bildande af eget hem samt att densamma icke torde kunna afyttras annat än till någon närboende jordägare. Vid dessa förhållanden synes försäljning af ifrågavarande lägenhet lämpligast böra ske genom offentlig auktion med iakttagande af de i nådiga brefvet den 29 maj 1874 stadgade villkor.»

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts för-
varande proposition.

Stockholm den 8 april 1910.

På jordbruksutskottets vägnar:

THEODOR ODELBERG.
